

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 298/07-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. januára 2008 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti M. Ž., K., J. L., K., a E. F., K., zastúpených advokátom JUDr. J. Č., K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/99 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. Ž., J. L. a E. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/99 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/99 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. M. Ž. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. J. L. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. E. F. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Okresný súd Košice I j e p o v i n n ý uhradiť M. Ž., J. L. a E. F. trovy právneho zastúpenia v sume 23 517 Sk (slovom dvadsaťtritisícpäťstosedemnáť slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu JUDr. J. Č., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 298/07 z 29. novembra 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. Ž., K. (ďalej len „sťažovateľka v I. rade“), J. L., K. (ďalej len „sťažovateľka v II. rade“), a E. F., K. (ďalej len

„sťažovateľka v III. rade“, spolu len „sťažovateľky“), zastúpených advokátom JUDr. J. Č., ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/99.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka v I. rade spolu s ďalšími deviatimi žalobcami doručila okresnému súdu 23. februára 1999 žalobu „o zaplatenie finančnej náhrady z nehnuteľností“. Sťažovateľka v II. rade a sťažovateľka v III. rade ako právne nástupkyne jedného z pôvodných žalobcov vstúpili do tohto konania na základe univerzálnej sukcesie 13. júna 2002.

Okresný súd po štyroch rokoch a ôsmich mesiacoch od začatia konania v tejto veci na pojednávaní 4. novembra 2003 rozhodol medzitýmnym rozsudkom, proti ktorému odporcovia podali odvolanie. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 17 Co 16/04-215 z 15. októbra 2004 rozhodol tak, že uvedený medzitýmný rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd bol vo veci nečinný od vrátenia spisu krajským súdom 16. novembra 2004 do 9. augusta 2005, keď vydal uznesenie o pripustení zmeny petitu žaloby, ktorú žalobcovia doručili okresnému súdu ešte 11. decembra 2002.

Okresný súd následne vo veci opäť nekonal, preto mu právny zástupca sťažovateľiek doručil 26. apríla 2006 sťažnosť na prietahy v konaní. Predseda okresného súdu sa v odpovedi sp. zn. Spr. 2347/06 zo 16. mája 2006 vyjadril, že sťažnosť považuje za dôvodnú.

Okresný súd podľa sťažovateľiek v predmetnej veci opätovne zostal nečinný od 9. augusta 2005 až do 2. mája 2006 (t. j. takmer 9 mesiacov), keď nariadil pojednávanie. Pojednávanie uskutočnené 9. júna 2006 bolo okresným súdom odročené na neurčito.

Konanie v tejto veci, ktoré trvá už viac ako osem rokov a štyri mesiace, nebolo do dňa doručenia sťažnosti sťažovateľiek ústavnému súdu právoplatne skončené.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľky ústavnému súdu navrhli, aby v náleze vyslovil porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/99, aby prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez zbytočných prietáhov, a aby každej z nich priznal finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu k sťažnosti sťažovateľiek vyjadril podaním sp. zn. Spr. 2347/06 z 20. decembra 2007, v ktorom okrem iného uviedol:

„Sťažovateľky sú právne nástupkyne žalobcu v 7. rade, ktorý spolu s ďalšími žalobcami podal na tunajšom súde dňa 23. 2. 1999 žalobu o vyplatenie zákonných podielov z vyplatených kúpnych cien, ktoré boli žalovaným vyplatené potom, čo zdedili v celosti nehnuteľnosti po neb. M. E., ktorý je ich právnym predchodcom.

Vzhľadom na skutočnosť, že v konaní na strane žalobcov a žalovaných vystupuje viac subjektov, z ktorých v priebehu konania niektorí zomreli a bolo potrebné zisťovať okruh dedičov a tiež z dôvodu, že pre rozhodnutie vo veci bolo potrebné zabezpečiť množstvo listinných dokladov, považujem predmetné konanie po vecnej stránke za zložitejšie.

Po právnej stránke je táto vec štandardnou, o ktorej rozhodujú súdy v občianskoprávnom konaní.

Súd dňa 4. 11. 2003 vo veci rozhodol medzitýmym rozsudkom (20 C 176/99-203), tento však Krajský súd v Košiciach v odvolacom konaní zrušil a vrátil vec prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Od 24. 11. 2004 súd vo veci plynule nekonal. Vybavujúca sudkyňa, JUDr. P., od 31. 12. 2004 prerušila výkon funkcie sudcu.

Dňa 26. 1. 2005 bola vec pridelená sudcovi JUDr. K.

Dňa 7. 4. 2005 vec bola pridelená na vybavenie JUDr. I., ktorý vykonával na Okresnom súde Košice I funkciu sudcu iba do 30. 11. 2005.

Následne dňa 2. 12. 2005 sudkyňi JUDr. L. a následne 19. 12. 2005 sudcovi JUDr. V.

Toto obdobie možno vo vzťahu k účastníkom považovať za zbytočné priesťahy v konaní.

JUDr. V. od roku 2006 vo veci pravidelne a bez zbytočných priesťahov koná.

Po právnej stránke vec nie je zvlášť náročná. Pri hodnotení faktickej zložitosti veci sa predmetná vec javí ako zvlášť náročná, a to najmä vo vzťahu k zabezpečeniu relevantných listinných dôkazov a určeniu okruhu účastníkov konania. Procesné aktivity žalobcov a v niektorých prípadoch aj neprítomnosť na pojednávaniach majú taktiež vplyv na dĺžku konania.“

Právny zástupca sťažovateľiek k uvedenému podaniu okresného súdu zaujal stanovisko podaním z 11. januára 2008 (doručeným ústavnému súdu 16. januára 2008), v ktorom k argumentácii okresného súdu okrem iného uviedol: *„Nestotožňujem sa so skutočnosťami a dôvodmi pre takéto vyjadrenie okresného súdu k sťažnosti, ktoré považujem prinajmenšom za zavádzajúce a účelové s cieľom zodpovednosť okresného súdu za priesťahy v konaní preniesť na (aj) sťažovateľky. Okresný súd je plne zodpovedný za to, že napádané konanie prebieha so zbytočnými priesťahmi a v neprimeranej lehote a po 9 rokoch, čo je neprimerane veci dlhá doba, nie je právoplatne skončené.“*

Vo vzťahu k časti vyjadrenia okresného súdu týkajúcej sa počtu účastníkov konania a ich zmeny ako dôvodu predĺženia konania v tejto veci právny zástupca sťažovateľiek uviedol: *«Z pôvodných žalobcov v priebehu konania, 7. decembra 2001 zomrel žalobca v 7. rade J. E. Okresný súd už 20. februára 2002 vyzval právnu zástupkyňu žalobcov, aby oznámila súdu okruh dedičov po zomrelom.*

Táto podaním doručeným okresnému súdu 1. marca 2002 navrhla, aby do konania podľa § 92 O. s. p. vstúpili dedičky po zomrelom, pozostalá manželka a dve dcéry, v súčasnosti žalobkyne v 7., 8. a 9. rade. Okrem toho okresný súd vyzval 15. mája 2002 dedičstvo prejednávajúceho notára JUDr. S. na oznámenie sp. zn. a okruhu dedičov po neb. J. E. Požadované údaje poslal notár okresnému súdu bezodkladne. Napokon, v rámci „Podania a upresnenia žalobného petitu“ doručenom okresnému súdu 11. decembra 2002

ešte právna zástupkyňa žalobcov oznámila súdu, že po zomrelom žalobcovi v 2. rade J. F. na základe dohody dedičov vstupuje do konania dedička K. F. a ďalej, že po zomrelom žalobcovi v 7. rade J. E. vstupujú do konania jeho právni nástupcovia, dedičia - dve deti a pozostalá manželka. Zároveň uviedla spisovú značku 40 D 1435/01, Dnot 30/02, pod ktorou sa dedičstvo prejednávalo.

V priebehu konania, 11. augusta 2002, zomrel aj žalobca v 2. rade J. F. Najbližšie konaného pojednávania, 24. marca 2003 sa zúčastnila aj dedička, právna nástupkyňa po zomrelom K. F., v súčasnosti vystupujúca v konaní ako žalobkyňa v 2. rade. Na pojednávaní 27. mája 2003 táto predložila okresnému súdu „Podanie dedičov po neb. J. F.“ zo dňa 23. apríla 2003 a upresnenie rozsahu dedičstva zo dňa 23. apríla 2003. Na podaniach bola uvedená sp. zn. 19 D 436/2002, Dnot 225/2002, pod ktorou súdom poverená notárka JUDr. D. prejednávala dedičstvo po neb. J. F.

Obdobný, ťažkosti okresnému súdu nespôsobujúci priebeh bol so zisťovaním okruhu dedičov po zomrelom žalovanom v 5. rade M. F. Som toho názoru, že z uvedeného je zrejmé, že smrť pôvodných žalobcov v 2. a 7. rade a žalovaného v 5. rade v priebehu konania a okresným súdom zisťovanie okruhu ich dedičov nespôsobilo, že prejednávaná vec po vecnej, faktickej stránke sa stala v dôsledku toho zložitejšou, ani nepredĺžila v podstatnej miere celkovú dĺžku konania.»

K námietkam okresného súdu týkajúcim sa potreby zabezpečiť väčší počet listinných dôkazov právny zástupca sťažovateľiek uviedol: «Ako v každom tzv. sporovom konaní, aj v tomto dôkazné bremeno zaťažuje najprv žalobcov. Žalobcovia podali spoločnú žalobu potom, čo sa dozvedeli, že žalovaní predali niektoré z týchto nehnuteľností. V priebehu konania sa postupne dozvedali, nie od žalovaných, že žalovaní potom odpredávali ďalšie a ďalšie z týchto nehnuteľností. Okresnému súdu predložili kópie kúpnych zmlúv, ktoré sa im podarili s nesmiernymi ťažkosťami zadovážiť. Nakoľko neboli, a ani nemohli byť účastníkmi týchto kúpnopredajných vzťahov, postupne, inak to nebolo možné, navrhovali okresnému súdu, aby si tie - ktoré kúpne zmluvy, ktoré súdu označili ako dôkaz, súd vyžiadal z príslušného katastrálneho úradu (Správy katastra) a hlavne, aby kúpne zmluvy predložili okresnému súdu žalovaní. Z tohto dôvodu žalobcovia viackrát museli navrhnúť okresnému súdu, aby pripustil zmenu petitu žaloby. Ako som už v sťažnosti uviedol, pri

získavaní týchto zmlúv, dôkazov označených žalobcami nedostatočne využíval svoje právomoci (žalovaní dodnes nepredložili súdu označené kúpne zmluvy). Takže ani súdom uvedený dôvod zabezpečenia množstva listinných dôkazov neprispel k tomu, že po faktickej stránke bolo konanie zložitejšie. A ak áno, potom túto skutočnosť treba pripísať na ťarchu okresnému súdu, pretože „nedonútil“ dodnes žalovaných, aby kúpne zmluvy súdu predložili...

Viacnásobné zmeny žalobného petitu a rovnako skutočnosť, že žalobcovia nevedeli predložiť všetky kúpne zmluvy naraz a tieto v rámci svojich obmedzených možností priebežne doplňali, resp. označovali okresnému súdu predané nehnuteľnosti, nemožno s ohľadom na okolnosti prípadu považovať za okolnosť, ktorá by výraznejšie objektívne prispela k doterajšej dĺžke konania a pripočítať ju na ťarchu sťažovateľkám. Zmeny žalobného petitu rovnako nemožno pripočítať na ťarchu sťažovateľiek, pretože týmito zmenami jednak iba reagovali na aktuálny vývoj procesnej situácie (žalovaní totiž predávali sporné nehnuteľnosti aj v priebehu konania – mali žalobcovia na každý predaj reagovať podaním novej žaloby ?) a napokon tieto skutočnosti ani nemohli mať reálny vplyv na dĺžku konania, pretože okresný súd opomenul pred vyhlásením rozsudku (medzitýmneho) rozhodnúť o pripustení zmeny žalobného petitu a učinil tak až na základe upozornenia krajského súdu uznesením z 9. augusta 2005!!!»

K tvrdeniu predsedu okresného súdu, podľa ktorého k predĺženiu konania došlo aj v dôsledku neprítomnosti žalobcov na pojednávaniach, právny zástupca sťažovateľiek uviedol: *„Zo spisu je zrejmé, že tomu nie je tak. Ak neboli súdom predvolaní, neprišli. Po ich výpovediach ich účasť na pojednávaniach už veľmi neprispela k objasneniu veci.*

Ja osobne som sa nezúčastnil iba na jednom pojednávaní dňa 13. 6. 2007 z dôvodu mojej choroby, riadne som sa písomne ospravedlnil.“

Podľa právneho zástupcu sťažovateľiek doterajšiu celkovú dĺžku konania trvajúcu takmer 9 rokov *«nemožno ospravedlniť iba zmenou zákonných sudcov, čo bol pravdepodobne zámer predsedu keď sudcov, ktorým bola vec pridelená, aj vymenoval. Navyše, argument o vybavovaní vecí viacerými sudcami je administratívnej povahy*

a nemôžem ho akceptovať ako dôvod nerešpektovania kritéria „primeranej lehoty“ či zbytočných prietahov v konaní, zapríčinených okresným súdom.»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd z obsahu sťažnosti, z vyjadrenia okresného súdu z 20. decembra 2007, ako aj obsahu spisu vedeného okresným súdom pod sp. zn. 20 C 176/99 zistil, že žaloba v tejto veci bola okresnému súdu podaná 23. februára 1999. Okresný súd od 16. novembra 2004 (keď bol spis krajským súdom vrátený okresnému súdu) plynule nekonal až do mája 2006 a dovtedy niekoľkokrát došlo k zmene zákonného sudcu. Do dňa rozhodovania ústavného súdu nebolo v predmetnej veci právoplatne rozhodnuté.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom konania ústavného súdu bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/99 o žalobe sťažovateľiek o zaplatenie finančnej náhrady z nehnuteľnosti došlo k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote“,

preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 182/06).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje

tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom posudzovaného konania okresného súdu je nárok sťažovateliek „o zaplatenie finančnej náhrady z nehnuteľnosti“. Konanie začalo 23. februára 1999, teda pred takmer 9 rokmi, a do dnešného dňa nie je právoplatne skončené.

Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateliek a okresného súdu ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej zložitosti veci. Skutková zložitost' tejto veci je ovplyvnená nielen väčším počtom účastníkov konania, ale aj zmenami na oboch stranách účastníkov konania a potrebou vykonania rozsiahlejšieho dokazovania, ktoré malo vplyv na predĺženie konania, najmä v prípade, ak zistenie skutkového stavu je závislé od zabezpečenia väčšieho množstva listín nevyhnutných na rozhodnutie vo veci samej. Spomínanou skutkovou zložitost'ou veci však nemožno ospravedlniť doterajšiu dĺžku konania.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateliek ako účastníčok súdneho konania. Sťažovateľka v I. rade je jednou z pôvodných žalobcov v posudzovanom konaní, sťažovateľka v II. rade a sťažovateľka v III. rade vstúpili do konania v dôsledku procesnoprávneho nástupníctva na základe univerzálnej sukcesie. Ústavný súd v súvislosti so zmenou účastníkov konania na základe univerzálnej sukcesie vychádza zo svojej judikatúry (napr. I. ÚS 197/05), podľa ktorej sťažovateľky môžu uplatňovať právo na konanie bez zbytočných priet'ahov aj pre štádium konania, ktoré tejto zmene predchádzalo.

Sťažovateľky boli spolu s ostatnými žalobcami počas celého priebehu uvedeného konania zastúpené kvalifikovaným právnym zástupcom, prostredníctvom ktorého aktívne využívali svoje procesné práva a podieľali sa na objasňovaní skutkového stavu veci navrhovaním dôkazov, ako aj ich predkladaním. Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd pri

hodnotení správania sťažovateľiek nezistil žiadne skutočnosti, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k závažnejšiemu spomaleniu postupu okresného súdu v predmetnom konaní.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a zistil, že od podania žaloby 23. februára 1999 do rozhodovania ústavného súdu (takmer 9 rokov) okresný súd vo veci právoplatne nerozhodol.

Ústavný súd poznamenáva, že dobu, počas ktorej sa spis z dôvodu odvolacieho konania nachádzal na krajskom súde a ktorej dĺžku, resp. trvanie nemohol okresný súd ovplyvniť, nemožno z objektívnych dôvodov pripočítať na jeho ťarchu.

Obranu okresného súdu spočívajúcu vo faktickej zložitosti posudzovanej veci a v personálnych problémoch, ktorý by mal byť objektívnou príčinou spôsobujúcou prieťahy v konaní, ústavný súd neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní.

Na základe týchto zistení a stanoviska okresného súdu, ktorý sčasti akceptoval prieťahy v konaní, ústavný súd mohol bez ďalšieho uzavrieť, že v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 176/99 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

III.

Pretože ústavný súd zistil, že základné právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovateľky domáhajúce sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže prikázať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľky žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 40 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázali pritom na doterajšiu dĺžku preskúmaného konania, dĺžku zbytočných prietáhov a procesné pochybenia okresného súdu v ňom, ktoré následne spôsobili stratu ich dôvery v súdnictvo a majú nepriaznivý vplyv na ich psychické rozpoloženie.

Cieľom finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen deklarovanie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 20 C 176/99 berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že preskúmané konanie nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie finančného zadosťučinenia v požadovanej sume za primerané podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľiek, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia advokátom JUDr. J. Č., ktoré si uplatnil v sume 23 517 Sk za tri úkony právnej služby (prevzatie veci a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnému súdu a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu). Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006 (I. polrok 2007), ktorá bola 17 822 Sk (19 056 Sk).

Ústavný súd priznal odmenu za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2007 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to odmenu za každý úkon po 2 970 Sk zníženú o 20 % (2 376 Sk) pre tri osoby zastúpené advokátom, t. j. spolu 14 256 Sk a režijný paušál 2 x 178 Sk pre tri osoby zastúpené advokátom (1 068 Sk) a odmenu 3 176 Sk za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2008 (vyjadrenie k stanovisku

okresného súdu) zníženú o 20 % (2 540 Sk) pre tri osoby zastúpené advokátom, t. j. spolu 7 620 Sk a režijný paušál 191 Sk pre tri osoby zastúpené advokátom (573 Sk). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 23 517 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľiek (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2008